

УДК 477.37.71

«СВІТОВИЙ КУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР КРІЗЬ ПРИЗМУ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ, ПАНДЕМІЧНИХ ВИКЛИКІВ ТА ВІЙНИ» : до результатів проведення XVIII міжнародної науково-практичної конференції в РДГУ

Виткалов Сергій – доктор культурології, професор, професор кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ, м. Рівне
<https://orcid.org/0000-0001-5345-1364>

sergiy_vsv@ukr.net

Виткалов Володимир Григорович – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
<https://orcid.org/0000-0003-0625-8822>
<https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi42.550>
volodumur_vitkalov@ukr.net

Аналізуються авторський склад, тематичний ряд виступів та загалом результати проведення XVIII міжнародної науково-практичної конференції, організованої на базі згаданої вище кафедри; виявляються характерні ознаки заходу та простежуються тенденції участі дослідників у наукових конференціях, організованих за понад 10-літній період. Наголошується, що подібні заходи є важливою формою консолідації наукової спільноти вітчизняних і зарубіжних дослідників із мережі ЗВО, виступають маркером для студентської молоді.

Ключові слова: міжнародна науково-практична конференція, глобалізаційні і пандемічні виклики, війна, наукове середовище.

Надзвичайно напружений 2022 р., у часопросторі якого знаходиться нині країна, пов'язаний з безліччю найскладніших викликів, серед яких світова пандемія COVID-2019 та війна, змістив акценти на усіх напрямках життєдіяльності людства, зокрема й регіональної вищої школи, загострив питання, що не викликали особливої уваги у широкій громадськості в інший час: патріотизм, національна складова організації різних форм життєдіяльності, навколишнє середовище, духовна практика. Однак, життя продовжується і вимагає дотримання сталих параметрів його організації, серед яких – звітність за час, що минає. І в цьому плані XVIII міжнародна науково-практична конференція [1], назва якої винесена у заголовок цієї статті, проведення якої відбулося 17-18.11.2022 р., стала помітним заходом кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ та й усіх заявлених учасників стосовно підсумку проведеної роботи.

Як і в низці інших аналогічних заходів, у цьому також брали участь представники наукової спільноти та здобувачі вищої освіти, які ще мають знайти свій власний шлях у науці. Їх тематика, розміщена в одній програмі, допомагає значною мірою самоусвідомленню молоді в організаційно-науковому просторі сучасної вищої школи. Впливає на цей процес й молода генерація дослідників-іноземців із наукової спільноти Китаю, що є аспірантами провідних українських університетів та академій. Адже китайські науковці, серед іншого, постійно демонструють високий патріотизм, бажання позиціонувати свою країну в світовому культурному просторі. Саме вони є й найбільш активними авторами наукових публікацій у наших збірниках, чий матеріал вирізняється глибиною наукової розробки, якістю висвітлення проблем, високою мотиваційною складовою.

Стосовно ж самої конференції, то її організаційно-технічні параметри наступні: до участі в заході заявлено 399 учасників із 85 ЗВО, наукових установ системи Національної академії наук України, Національної академії мистецтв України, Національної академії педагогічних наук України (34 з яких мають статус національних; у т. ч. й чимало представників керівного складу закладів), фахових коледжів, художніх колективів, спеціалізованих мистецьких структур (музичних шкіл-десятирічок, ліцеїв) країни й далекого зарубіжжя.

Надіслали заявки про участь представники 5 держав (Україна, Китай, Польща, Грузія, Туреччина). Їх якісний склад достатньо високий: 150 осіб мають наукові ступені і вчені звання (70 докторів наук, професорів, 80 – кандидатів наук, доцентів, у т. ч. й 3 старших наукових співробітники), 48 аспірантів та докторантів (14 з яких – випускники провідних ЗВО Китаю), понад 30% (14) – аспіранти з НМАУ ім. П.І. Чайковського; 52 магістранта і 87 студентів. Безпосередньо в заході брали участь й ще декілька науково-педагогічних працівників із КНУ ім. Т.Г. Шевченка, НПУ ім. М.П. Драгоманова та інших ЗВО, не заявлених у цій програмі. Отже, це – найвищий якісний показник такого представництва за час проведення наших конференцій.

Серед учасників – керівники Вроцлавської академії мистецтв ім. Є. Гепперта та Інституту педагогіки Університету Жешовського й Університету ім. М. Коперніка (Польща), група науковців-керівників

Інституту культурології НАМ України та ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАНУ, Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, НМАУ ім. П.І. Чайковського, НАОМА, Полтавського НПУ ім. В. Короленка, КНУКіМ, НАКККіМ, КМАМ ім. Р.М. Глієра, РДГУ.

Чимала група дослідників-учасників заходу є представниками середньої управлінської ланки вітчизняних ЗВО – декани факультетів та завідувачі фахових кафедр (КНУ ім. Т.Г. Шевченка, ЛНМА ім. М.В. Лисенка, НМАУ ім. П.І. Чайковського, ЛНАМ, Львівський НУ ім. І. Франка, Національні університети «Одеська юридична академія» та «Одеська морська академія», ТНПУ ім. В. Гнатюка, Бердянський ДПУ та Маріупольський держуніверситет (Київ), Харківський національний медичний університет, Міжнародний гуманітарний університет м. Одеси, РДГУ та ін.), теми виступів яких є своєрідними маркерами в науковому пошуку очолюваних ними структурних підрозділів.

Із середовища студентів та магістрантів – здобувачі в/о з РДГУ, Харківського національного університету внутрішніх справ (19), Національного університету «Одеська юридична академія», КНУ ім. Т.Г. Шевченка, НПУ ім. М.П. Драгоманова, Харківського НМУ, Бердянського ДПУ, ВНУ ім. Лесі Українки, СНУ ім. В.І. Даля, НАКККіМ, КНУКіМ, Полтавського НПУ ім. В.Г. Короленка, Дніпровського державного торговельно-економічного університету, Ніжинського державного педагогічного ун-ту ім. М.В. Гоголя, Маріупольського держуніверситету (Київ), ПВНЗ «Європейський ун-т» (Рівненська філія) та ін.

Традиційно у заході заявлено чимало фахівців-практиків із міського Центру соціальних служб (Вараш), КЗ «РОЦНТ» РОР (Рівненщина), Благодійного фонду підтримки духовного відродження ім. Д. Блажейовського (Львів), а також – спеціалізованих музичних шкіл-десятирічок (ліцеїв), виступи та наукові розвідки, надіслані до оргкомітету наукових збірників кафедри чи не найпереконливіше засвідчують намагання сформувати належні фахові компетенції у майбутньої художньої інтелігенції країни. Їх виступи, як правило, мали оригінальні художні презентації.

Декілька науковців, що брали безпосередню участь у роботі конференції, у даний час знаходяться за кордоном – Німеччині, прибалтійських країнах, Італії, Франції, що внесло зміни й у тематичний контекст їх виступів, оскільки до них додалось чимало порівняльних характеристик аналізованих культурних явищ та певний емоційний сегмент.

Ретроспективу зацікавлень культурологічною проблематикою наукової громадськості та студентства в кількісному її сегменті, виявлених крізь призму наших конференцій за останні понад 10 років, можна представити наступним чином: 2009 р. – 260 учасників, 2010 р. – 271 учасник; 2011 р. – 297 учасників; 2012 р. – 315 учасників; 2013 р. – 297 учасників; 2014 р. – 369 учасників; 2015 р. – 350 учасників; 2016 р. – 429 учасників; 2017 р. – 490 учасників, 2018 р. – 456 учасників, 2019 р. – 539 учасників, 2020 р. – 457 учасників, 2021 р. – 300 учасників.

Наведемо найбільш оригінальну, на нашу думку, проблематику, пропоновану до обговорення.

Традиційно у наших заходах «міжнародний сегмент» найбільш повно втілюється у низці доповідей, віднесених до I секції Програми конференції: *«Європейський культурний простір і українські перспективи»* [1; 4-9]. Не став виключенням він й у нинішньому заході: *«Екранний вимір подій війни у світовому культурному просторі»*, *«Штучний інтелект у кіноіндустрії: напрями використання і перспективи застосування»*, *«Мистецтво медіа як художнє надбання України в системі європейських гуманітарних цінностей»*, *«Міжконфесійні та міжетнічні відносини у транскордонних регіонах (на прикладі Чернівецької області)»*, *«Меморіал Бабиного Яру як культурний простір у стратегіях збереження культурної пам'яті»*, *«Політика пам'яті та імперське монументальне мистецтво: проблема співвідношення естетики та ідеології»*, *«Метакультурні та когнітивні взаємодії мистецьких практик сучасності»*, *«Ескапістичні практики конструювання дійсності: культурологічне осмислення»*.

До цього ряду додамо й низку тем із локальної проблематики: *«Транскультурний простір гітарних опусів Роланда Дьенса»*, *«Андські мотиви в перуанській гітарній музиці»*, *«Постать Емі Біч в історії американської музичної культури рубежу XIX-XX ст.»*, *«Міжнародна діяльність товариств звукорежисерів на базі кросплатформ музичного програмного забезпечення»*, *«Нові рівні мистецького діалогу у творчості Чень Цигана: до питання міжконфесійних зв'язків»* та ін.

Фактично в кожному такому заході культурно-мистецька секція (II) [1; 10-17] є домінуючою як за тематикою заявлених до обговорення питань, так і кількістю учасників. Нинішнє сальдо наукових зацікавлень, виходячи зі змісту Програми, також надзвичайно широке: від з'ясування сутності сучасного мистецтва, виявленої крізь призму новітніх досліджень, методології наукового пошуку у вивченні артефактів прадавньої доби й до гендерних та вікових особливостей дослідження культурної ідентичності, семіотики культурних практики в умовах війни, зокрема: *«Структурний метод у дослідженні трипільських орнаментів»*, *«Ритмо-інтонаційна формальність в обрядовій традиції східних слов'ян (до питання принципів функціонування вербально-пісенних зворотів в архаїчному музичному мисленні)»*, *«Культурна ідентичність: гендерні і вікові особливості»*, *«Культурна політика як стратегічний*

ресурс модернізації держави», «Семіотика культурних практик в умовах війни», «Роль соціального травматизму в провокуванні художнього дискурсу», «Музейні колекції з історії міст-портів Північного Приазов'я: виклики російської окупації», «Каталоги українських стародруків як джерело дослідження культурної спадщини», а також низка локальної проблематики: «Від опери-цирку до опери-реквієму: катарсичні вектори сучасного українського театру», «Віолончельні концерти М. Скорика: як приклад актуалізації жанру інструментального концерту в музичній культурі ХХ століття», «Китайські академічні співаки на сучасній світовій сцені: кроскультурні зв'язки», «Арт-ярмарок як простір культуралізації та спекуляції: розширення перспектив економіки культури», «Демонстративне споживання як цінність української молоді» та ін.

Тематично розлого представлена і III секція конференції *«Вітчизняна освіта: методологічне й методичне забезпечення та проблемний вимір»* [1; 18-25]: «Академічна культура і етос як цінність», «Культурологічне знання як антропологічний науково-освітній проект», «Культурна місія університетів в умовах війни», «Музична освіта України: концепції, поняття та принципи», а також низка доповідей стосовно методичних аспектів організації навчального процесу: «Специфіка використання e-learning-контенту при вивченні культурологічних дисциплін», «Особливості синтаксису мережевої граматики», «Конструктивні та деструктивні впливи ІТ на сучасний стан і перспективи розвитку українського суспільства», «Розвиток просторової уяви слухачів шляхом комп'ютерної візуалізації геометричних елементів простору», «Методичне забезпечення підготовки докторів філософії: від переоцінки історії до шоуізації освітнього процесу», «Підготовка оперно-симфонічних диригентів в Україні та Китаї: спільні та відмінні риси», «Опера Ши Гуаннань «Жаль за минулим» у сценічній практиці україно-китайських музикантів: до питання розширення постановочного арсеналу виконавців», «Особливості поєднання роботи концертмейстера в вокальному класі та викладача в класі загального фортепіано зі студентами-вокалістами», «Культура цифрової комунікації в навчальному процесі переміщеного ЗВО» тощо.

Традиційною залишилася в умовах війни і *регіональна проблематика*, сконцентрована у IV секції Програми [1; 26-30]: «Соціокультурне проектування як чинник ефективної діяльності менеджменту закладів культури», «Українські шкільні співаники в Галичині до 1939 р.: джерелознавчі та історіографічні аспекти», «Нотні ірмології (ірмології) як характеристики співацької практики Чернігово-Сіверщини XVII–XVIII ст.», «Виконавські школи в мистецькому середовищі Ніжина: регіональний контекст», «Вокальна творчість одеських композиторів II пол. ХХ ст.», «Культуротворчий аспект мистецької політики України часів державної незалежності як фактор розвитку хорового мистецтва Сіверщини», «Самчиківський розпис як засіб творчого потенціалу студентів спеціальності «Архітектура і містобудування», «Сторінки соціокультурного минулого Східної Галичини у публіцистиці Меланії Нижанківської», «Кримськотатарська пісня у фольклорно-джазових композиціях», «Образотворче мистецтво Маріуполя: особливості праці під час війни та в умовах переміщення», «Історія дитячих розважальних закладів на Полтавщині у ХХ ст.», «Соціокультурні аспекти діяльності Генеральної дирекції з обслуговування іноземних представництв: досвід Рівненщини» та ін.

Оригінальністю наукового мислення, високою громадянською позицією та спробою розв'язання актуальних питань сьогодення, вирізняється й дослідницька проблематика здобувачів вищої освіти, віднесених до секції V *«Актуальні проблеми культурного простору очима сучасної студентської молоді»* (бакалавріат) [1; 31-37], а надто – представників «силових» навчальних закладів, зокрема Харківського національного університету внутрішніх справ: «Держава як інститут політичної системи в умовах соціально-політичних конфліктів та шляхи їх вирішення», «Ідеологічні засади сучасного державного будівництва», «Політична корупція воєнного часу: прояви в Україні та шляхи її подолання», «Місце і роль політичної культури в організації влади та її здійсненні», «Громадські організації воєнного стану та їх роль у суспільному розвитку й політична соціалізація особи», «Трансформація сутності феномену «український патріотизм», визначена впливом російської військової агресії», «Корпоративна етика як складова іміджу організацій з іноземним управлінням», «Трудова етика сучасної української молоді», «Конвергенція суцього й належного у ціннісних орієнтаціях курсантів ХНУВС: за матеріалами соціологічного опитування (жовтень 2022 р.)», «Деонтологічні імперативи поліцейської діяльності в історичній ретроспективі», «Міжнародні відносини в Україні в умовах воєнного стану: стан та перспективи розвитку» та ін.

Сюди можна додати й тематику виступів здобувачів вищої освіти гуманітарно-педагогічних ЗВО, не менш оригінальну за своєю сутністю: «Феномен збереження української культури та національної ідентичності в умовах тоталітарних режимів держав-сусідів», «Специфіка комунікаційного поля дітей покоління «альфа», «Проблематика ігрової індустрії в сучасній Україні», «Фешн-індустрія в Україні та її сценічна презентація», «Яворівська іграшка та пиріг як традиційна форма презентації регіону на міжнародній арені», «Світоглядні позиції здорового способу життя в українських народних казках», «Регіональний вимір української культурної практики: за матеріалами періодичної преси» тощо, напрям

якої певною мірою демонструє розмаїття культурологічної проблематики, що викликає інтерес у сучасної молоді.

Засідання студентської секції, зважаючи на значну кількість заявлених виступів та аварійні відключення світла, проведено в декілька етапів, що дало можливість оприлюднити виступи чималої кількості бажаючих.

Головним підсумком заходу став той організаційно-культурний зразок, який демонструє професорсько-викладацький склад вищої школи для студентської молоді. Адже тематичний ряд запропонованих повідомлень дає широке поле для подальшого наукового експерименту, демонструє невичерпні можливості національної історико-культурної проблематики, яка чекає на свою поглиблену подальшу розробку.

У рамках запланованої конференції передбачено й проведення Круглого столу з учасниками освітньо-наукового консорціуму, створеного з представників ЗВО, що мають спеціальності напряму 02 «Культура і мистецтво» та 03 «Гуманітарні науки» з широкого кола питань, що стосуються функціонування сучасної вищої школи: проведення акредитаційних експертиз, узгодження навчальних планів і освітньо-професійних чи освітньо-наукових програм, підготовки методичного забезпечення, зокрема й форм та ефективності силабусів; рецензування навчально-методичної та монографічної літератури, формування і подальше поглиблення освітнього середовища, а головне – нові освітні форми роботи з молоддю та тенденції розвитку сучасної вищої школи. Інакше кажучи, такі заходи створюють ефективну модель спілкування з професійно-орієнтованої проблематики усім зацікавлених суб'єктам освітнього простору.

Конференцію організовано в рамках укладених РДГУ угод (14) про співпрацю з мережею ЗВО України та Польщі, адже сучасний стан розвитку соціуму демонструє сталу тенденцію до консолідації не лише в освіті, але й усіх суспільних сферах.

Тож проведення цього міжнародного наукового зібрання вкотре підтверджує належний стан організаційної культури університету в особі його окремої випускової кафедри, її широкі міжгалузеві та міжнародні контакти, високу соціальну зацікавленість і активність у розширенні потенційних можливостей сучасної вищої освіти. Засвідчує воно й міцні генетичні духовні корені українців, високий рівень їх соціальної організації, здатність швидко мобілізуватися у найкритичніший час.

Демонструє він високу професійну активність студентської молоді, яка, незважаючи на несприятливі обставини, пов'язані зі зміною місця проживання, усталених форм життя, змішаний режим організації освітнього простору у здобутті професії, економічні негаразди, викликані війною, змогла знайти ефективні засоби в розширенні власних освітніх траєкторій і дає нам добрий приклад у налагодженні подальших між культурних зв'язків, бажанні зберегти та примножити особисті культурно-мистецькі компетенції та здобутки.

Статті цього і наступного (Вип. 43) наукових збірників, як і наукові розвідки, розміщені в культурологічному альманасі «Актуальні питання культурології» (Вип. 22), є частиною дослідницької проблематики наших учасників, основні напрями якої були виголошені на аналізованій конференції.

P.S. Редакція культурологічного альманасу «Актуальні питання культурології» планує найближчим часом розширити проблематику публікації статей у збірнику, додавши відповідні розділи, пов'язані з музичною педагогікою та менеджментом соціокультурної діяльності, а також збільшити періодичність його виходу до 4-х випусків на рік.

Список використаної літератури:

1. Світовий культурний простір крізь призму сучасних глобалізаційних, пандемічних викликів та війни: XVIII між нар. наук.-практ. конф., м. Рівне, 17-18 листоп., 2022 р.: Програма / Укл.: Виткалов С.В., Виткалов В.Г. Рівне : РДГУ, 2022. 40 с.

References

1. Svitovyi kulturnyi prostir kriz pryзму suchasnykh hlobalizatsiinykh, pandemichnykh vyklykiv ta viiny: KhVIII mizh nar. nauk.-prakt. konf., m. Rivne, 17-18 lystop., 2022 r.: Prohrama / Ukl.: Vytkafov S.V., Vytkafov V.H. Rivne : RDHU, 2022. 40 s.

UDC 477.37.71

«WORLD CULTURAL SPACE THROUGH THE PRISM OF MODERN GLOBALIZATION, PANDEMIC CHALLENGES AND WAR»: to the results of the XVIII International Scientific-Practical conference at Rivne State Humanitarian University

Vytkafov Serhii – Doctor of Cultural Studies, Professor,
Professor of the Department of Event Industries, Cultural and Museum Studies,
Vytkafov Volodymyr – Ph.D., Prof., Head of the Department of Event Industries, Cultural Studies and
Museum Studies of Rivne State University for the Humanities

The membership of authors, the thematic series of speeches and, in general, the results of the XVIII International Scientific-Practical Conference organized on the basis of the above-mentioned department are analyzed; the characteristic features of the event are identified and the trends in participation of researchers in scientific conferences organized over a 10-year period are traced. It is emphasized that such events are an important form of consolidation of the scientific community of domestic and foreign researchers from the network of higher education institutions and act as a marker for student youth.

Key words: International Scientific-Practical Conference, globalization and pandemic challenges, war, scientific community

Надійшла до редакції 1.12.2022 р.